



## Berki Gabriella: Családtámogatás – 12 olvasólecke (2020.)

 <p><b>Családtámogatás</b></p> <p><b>5. lecke</b></p>	 <p>Oldalszám: 6 Olvasási idő: kb. 20-25 perc (+ olvasmányok)</p>	<p>„Kétség sem fér hozzá, hogy a család és az otthon az, amely által az emberi társadalom legnagyobb erényei születnek, erősödnek és táplálóznak.”</p> <p>Sir Winston Churchill</p>
--	--	---

## A családok támogatásáról szóló törvény általános része

### Tanulási útmutató

Ez a Családtámogatás kurzushoz készült, **12 olvasóleckéből álló digitális tananyag**. A Családtámogatás kurzus keretében a családokat körülvevő társadalmi és jogi környezetet vizsgáljuk különös tekintettel arra az eszközrendszerre, amely a **gyermekvállalás előmozdítását** és a **gyermeknevelés támogatását** szolgálja. Minden leckéhez kapcsolódóan egy olvasólecke-fájlból (mint ez itt!), és egy ppt-ből áll. Az olvasólecke tartalmazza a lecke törzsanyagát, míg a ppt. a kapcsolódó fogalmakat, jogszabályhelyeket, további olvasmányokat, valamint ellenőrző kérdéseket és feladatokat.

A tananyag teljes elsajátításához **mindkét anyag áttanulmányozása szükséges**, továbbá az azokban foglalt jogszabályok és olvasmányok áttekintése. Javaslom, előbb tekintse át az olvasóleckét és csak ezután olvassa át a ppt-t. Amennyiben a ppt-ben szereplő ellenőrző kérdésekre helyesen tud válaszolni, úgy **a tananyagot sikeresen elsajátította**.

Amennyiben a tananyag elsajátításával kapcsolatosan kérdése van vagy segítségre van szüksége, szívesen állok rendelkezésre a [berkig@juris.u-szeged.hu](mailto:berkig@juris.u-szeged.hu) e-mail címen.

**Sok sikert kívánok a tanuláshoz!**



### A lecke tartalma és felépítése

1. Bevezetés
2. A Családtámogatási törvény létrehozása, annak célja
3. A Családtámogatási törvény hatálya
4. A Családtámogatási törvény alapelvei

## 1. Bevezetés

Ezzel a leckével elkezdjük a **szűk értelemben vett magyar családtámogatási rendszer** bemutatását, melynek jogi alapján két jogszabály, a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (Cst.) és a végrehajtásáról rendelkező 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet (Cst. vhr.) adja.

Míg a Cst. a családtámogatási rendszer általános szabályait, az egyes ellátási formák anyagi jogi szabályait tartalmazza, addig a Cst. vhr. az általános eljárási szabályok, a folyósítással összefüggő rendelkezések és a jogalap nélkül felvett ellátások szabályain túl az egyes ellátások speciális eljárási szabályait határozza meg.

Ezúttal a Cst. általános részét ismerjük meg, megalkotásának körülményeit, a törvény célját, hatályát és alapelveit.

## 2. A Családtámogatási törvény létrehozása, annak célja

A Cst.-t 1998. karácsonyán hirdették ki és **1999. január 1-jén lépett hatályba.**

A törvény új elvi alapokra helyezte a gyermekneveléshez kapcsolódó pénzbeli támogatások rendszerét és egy korszerűtlen, nehezen követhető joganyagot újított meg.

A törvény indokolása szerint a szabályozás célja, hogy az ellátások jobban szolgálják a gyermekes családok társadalmi esélyegyenlőségét, a gyermekvállalással járó többletterhek elismerését, javítsák a gyermekvállalás feltételeit és hosszabb távon előmozdítsák a népesedéspolitikai célok megvalósítását. A Cst. egy olyan új ellátási rendszer alapjait rakta le, amely kifejezi, hogy **a társadalom számára minden gyermek azonos értéket képvisel.** Ezért a gyermeküket saját háztartásukban nevelő családok az itt szabályozott ellátásokat **jövedelmi és vagyoni helyzetüktől függetlenül,** azonos feltételek mellett vehetik igénybe. Lásd az univerzális ellátások jellemzőit az előző, 4. leckében.

Az elmúlt több mint húsz évben számos alkalommal módosították, de a legjelentősebb módosítás talán a 2010-es volt, amikor a családi pótlékot két ellátási formára bontották és tanköteles korú gyermek esetén **a tankötelezettség teljesítéséhez kötötték.**

### AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:

**Hermann Zoltán:** *A családi pótlék iskolába járáshoz kötésének hatása az iskolába járásra és az iskolai teljesítményre,*

[https://gyerekesely.tk.mta.hu/uploads/files/hianyzas\\_cspotlek\\_tanulmany\\_honlap\(1\).pdf](https://gyerekesely.tk.mta.hu/uploads/files/hianyzas_cspotlek_tanulmany_honlap(1).pdf) (utolsó belépés: 2020. szeptember 16.)

A hatályos jogszabály **preambulum** ekképpen hangzik:

*Az Országgyűlés a gyermekeket vállaló és nevelő családok jólétéért és jól-létéért, valamint a magyar népesedéspolitikai célok megvalósításáért érzett felelősségétől vezérelve, az Alaptörvényben és a családok védelméről szóló törvényben foglaltak érvényre juttatása érdekében a következő törvényt alkotja...*

A Cst. jogalapként tehát a két, már említett jogszabályt (ld. 3. lecke), az **Alaptörvényt** és a **családok védelméről szóló 2011. CCXI. törvényt** jelöli meg.


A törvény deklarált **célja**, hogy

- a családok anyagi biztonságának elősegítése,
- a gyermeknevelés támogatása és
- a magyar nemzet népesedéspolitikai céljainak megvalósítása

**érdekében meghatározza**

- az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét,
- formáit,
- az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint
- az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat.

MAKROSZINTŰ cél  **a magyar népesedéspolitikai célok megvalósítása**

MIKROSZINTŰ cél  **a családok anyagi biztonságának elősegítése** – a jogalkotó tudatosan nem vállalja fel a családok anyagi biztonságának megteremtését: már itt jelzi, hogy ezek az ellátások csupán kiegészítik az egyéb forrásokat

#### **KÖTELEZŐ JOGANYAG:**

Cst. 1. §

A gyermekvállalás állami támogatása a közgazdasági megközelítés szerint is indokolt:

*„A gyermekek és a családok társadalmi hasznosságának elismerése és a gyermeknevelés közösségi támogatása mellett sok érv fel-hozható. Ideológiailag semlegesén, közgazdaságtani szempontból például úgy lehet érvelni, hogy a mai jóléti államok nagy társadalmi elosztórendszerei (pl. nyugdíj- és egészségbiztosítás) úgy épülnek fel, hogy az életkor hosszának bizonytalanságából, valamint a megbetegedésekből fakadó kockázatokat társadalmi szinten osztják meg, tehát az elosztórendszereket azon – jelenleg aktív korú – generációk adójából, járulékaiból tartják fenn, amelyek tagjai az igénybevevők gyermekei, unokái. Ez az intézmény-rendszer közjóságnak tekinthető, abból senkit sem zárnak ki gyermektelensége alapján. Azok azonban, akik saját költségükön nevelik fel gyermekeiket, ám azok „hasznát” másokkal megosztva élvezik, hátrányba kerülnek (Gábos 2000). A gyermek tehát ebben az értelemben közjószág jellegű (Andorka 1987), ezért a gyermekvállalás közösségi támogatása, az azzal járó anyagi hátrányok csökkentése indokolt.” (Ignits és Kapitány 2006)*

#### **AJÁNLOTT OLVASMÁNYOK:**

**Ignits Györgyi és Kapitány Balázs:** *A családtámogatások alakulása: célok és eszközök, Demográfia, 2006. 49. évf. 4. szám 383–401.*

### 3. A Családtámogatási törvény hatálya

Egy törvény **hatálya** az alkalmazásának kereteit határozza meg, így megkülönböztethetünk időbeli, területi, személyi és tárgyi hatályt.

(1) **Időbeli hatály:** mely időperiódusban (megtől meddig?) alkalmazzuk a jogszabályt.

A Cst. 50. § (1) bekezdése szerint – néhány kivétellel – **1999. január 1-jén** lépett hatályba és a mai napig hatályban maradt.

(2) **Területi hatály:** mely földrajzi térségben (hol?) alkalmazzuk a jogszabályt.

A Cst.-t a 2. § a) pontja alapján főszabály szerint a **Magyarország területén** élőkre alkalmazzuk, de a 2. § b-c) pontja szerint kivételesen nem Magyarország területén élőkre is alkalmazandó.

(3) **Személyi hatály:** a személyek mely körére (kikre?) alkalmazzuk a jogszabályt.

Magyarország területén élő	NEM Magyarország területén élő
<ul style="list-style-type: none"> <li>• magyar állampolgár</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tartós külszolgálatot vagy tartós külföldi szolgálatot teljesítő magyar állampolgár, illetve vele együtt élő házastársa, élettársa</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• bevándorolt, letelepedett, menekült, oltalmazott, hontalan</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• külföldön született, a hazai szerv által anyakönyvezett, magyar állampolgárságú gyermek vér szerinti anyja, örökbefogadó szülője vagy gyámja</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• 3 hónapot meghaladóan Mo.-on tartózkodó uniós polgár, ha bejelentett magyar lakóhellyel rendelkezik</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• külföldön született, „Magyar igazolvánnyal” rendelkező gyermek vér szerinti anyja, örökbefogadó szülője vagy gyámja, feltéve, hogy a gyermek lakóhelye szerinti szomszédos állam joga szerint a magyar állampolgárság felvétele a szomszédos állam szerinti állampolgárságtól való megfosztással jár.</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• EU Kék Kártyával rendelkező harmadik országbeli állampolgár</li> </ul>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• összevont engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár</li> </ul>	

Forrás: Cst. 2. §

(4) **Tárgyi hatály:** mi a szabályozás tárgya – ez esetben **a Cst. által szabályozott szociális ellátások:**

- *családi pótlék*
  - *nevelési ellátás (7. §),*
  - *iskoláztatási támogatás (8. §);*
- *gyermekgondozási támogatás*
  - *gyermekgondozást segítő ellátás (20. §),*
  - *gyermeknevelési támogatás (23. §);*
- *anyasági támogatás (29. §).*

#### **KÖTELEZŐ JOGANYAG:**

Cst. 2. §

Cst. 5. §

#### **4. A Családtámogatási törvény alapelvei**

A Cst. 3. §-a fogalmazza meg a családtámogatás teljes rendszerét átható általános alapelveket. Ezek a következők:

- (1) **sokoldalú támogatás & családbarát szemlélet:** a család és a munka összeegyeztethetőségének javítása az állam egyik legfontosabb feladata
- (2) **az ellátás célja:** a gyermek egészséges, harmonikus fejlődésének, testi, szellemi, erkölcsi gyarapodásának kiteljesítése
- (3) **az ellátások univerzális, rászorultságtól és jövedelmi helyzettől független jellege:** minden gyermeket nevelő szülőt megillet
- (4) **az ellátások diverzifikációja:** bár az ellátások univerzálisak és fix, egységes összegűek, megállapításukkor tekintettel vannak a többletterhekre, így különösen a többgyermekes, gyermeket egyedül nevelő, illetve tartósan beteg vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülők segítése a cél

#### **KÖTELEZŐ JOGANYAG:**

Cst. 3. §

A jogszabályok nem önmagukban állnak, általában szorosan összekapcsolódnak más jogszabályokkal. Nincs ez másképp a Cst. esetében sem, amely ezer szálon kötődik egyéb szociális jogszabályokhoz (Tny., Ebtv., Szocvt. stb.), de vannak közigazgatási eljárási vetületei (Ákr.) és természetesen költségvetési, államháztartási (adó jogszabályok, költségvetési tv.) kapcsolódásai is.

A lényegesebb kapcsolódási pontokat a 11. leckénél tárgyaljuk majd, azonban itt érdemes már leszögezni, hogy a Cst. csak a gyermekvédelmi törvénnyel (Gyvt.) együtt értelmezhető, kölcsönösen utalnak egymásra, egymás fogalmait használják, ezért **a Cst. olvasása, értelmezése és alkalmazása során a Gyvt. ismerete elengedhetetlen.**

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. A tananyag elkészítését az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

**SZÉCHENYI** 2020



MAGYARORSZÁG  
KORMÁNYA

**Európai Unió**  
Európai Szociális  
Alap



**BEFEKTETÉS A JÖVŐBE**